

Může se dařit Romům v ambulantní léčbě?

JANA ŠVADLENOVÁ, ILONA ŠULCOVÁ

Proč se tématem zabýváme?

▶ „Tabu“

▶ Aktuálnost

- větší/menší
- politika
- kauzy

▶ Výzkumy

▶ Předsudky

- Může se jim dařit?
- „integrace“

Realita

▶ Ústí nad Labem

- místo s vysokým počtem sociálně vyloučených lokalit, kde žijí ve velké míře Romové (tzv. Gabalova mapa)

▶ DRUG – OUT Klub, z.s.

- poskytuje služby od r. 1995 (první klient byl Rom)

▶ Kvalifikovaný odhad – 1/3 klientů Romů

- napříč spektrem všech služeb (ambulantiční léčba závislosti, následná péče, substituční program buprenorfinem, odborné poradenství)

Mapa sociálně vyloučených lokalit

<https://www.esfcr.cz/mapa>

Ústí nad Labem – Předlice

Specifika cílové skupiny

- vstup do služby

- ▶ **Přichází z jiného prostředí** - horší sociální podmínky (ne vždy!!)
- ▶ **Silné vazby na rodinu** (rodina o problému ví)
- ▶ **Větší odpovědnost za rodinu** (silný emoční náboj)
- ▶ **Návykové látky začínají užívat dříve** – vícegenerační užívání
- ▶ **Pohlavní život zahajují v nižším věku** (mladí rodiče)

Co se nemění

- ▶ Poskytujeme stejné služby
- ▶ Zachováváme stejný přístup
- ▶ Ctíme stejná pravidla, stejné podmínky
- ▶ Užívané návykové látky u cílové skupiny jsou stejné

V čem je cílová skupina jiná

- postřehy z léčby

- ▶ **Řešení problému závislosti až po konfliktu** (např. OSPOD)
- ▶ **Nechtějí do rezidenční léčby** (výjimky!!!)
- ▶ **Nepřichází pro léčbu závislosti na alkoholu a hraní**
 - nevnímají to jako problém
 - je snazší abstinovat od nelegálních drog než od alkoholu a hraní
- ▶ **Větší podpora rodiny** (když dojde na léčbu)

V čem je cílová skupina jiná

- postřehy z léčby

- ▶ **Vstupu do služby jim brání stud**
 - když dorazí, pak již o problému mluví
 - stud žen před rodinou
- ▶ **Když se dostaví, jsou pokorní** (vnímají nás jako „lékaře“)
- ▶ **Využívají více služeb najednou** (terapie, poradenství potravin, hygiena....v max. míře žádají toxikologické vyšetření)
- ▶ **Pečujeme o celé rodinné systémy** (mezigenerační užívání)

V čem je cílová skupina jiná

- postřehy z léčby

- ▶ **Zůstávají v léčebném procesu déle** (řešení přidružených problémů)
- ▶ **Komplexnost péče** (terénní pracovník i v Ambulantních adiktologických službách)
- ▶ **Využití širokého spektra spolupracujících zařízení** (zdravotnictví, Člověk v tísni, poradna pro mezilidské vztahy...)
- ▶ **Suplování služeb jiných zařízení** (potravin, hygienické prostředky...)

V čem je cílová skupina jiná

- postřehy z léčby

- ▶ **Často užívají nepravdy**
 - Prospěch rodiny
 - Lživé výmluvy, omluvy
- ▶ **Dochází k zneužívání pomoci/léčby**
 - Často ve prospěch svůj, často také rodiny

V čem je cílová skupina jiná

- postřehy z léčby

- ▶ **Do řešení problému se zapojí celá rodina**
 - hlasitost, nátlak, zastrašování, vyhrožování, agrese
- ▶ **Dobrá péče se rychle obrací na maximálně špatnou péči**
 - i tak se rodina často vrací (substituční program)
 - je schopna se omluvit, nebo dokonce „zapomenout“ na svůj negativní postoj

Specifikum služeb

▶ **Provázaný systém péče**

- Terénní služby, Kontaktní centrum, Ambulantní adiktologické služby
- klienti nás znají z nízkoprahových služeb

▶ **Snaha**

- nespěchat na vstup, proces (neuspěchat)
- být lidský, mít stejnou řeč („neterapeutizovat“)
- zajímat se o život, vysvětlovat...

Specifikum služeb

▶ **Nasloucháme**

- Romské komunitě (účastníme se jejich kulturních akcí, jsme ve spojení s organizacemi, jejichž primární cílovou skupinou jsou Romové)
- tomu, co říkají, jak to prožívají

▶ **Reagujeme na aktuální potřeby**

- potravinová pomoc, hygienické potřeby

▶ **Získáváme si důvěru** i jinými aktivitami (plesy, zábavy....)

Slavíme Velikonoce

Plesáme

Co se daří

▶ **Provázat péči v rámci organizace**

- Klienti nemají problém se přemísťovat do jednotlivých programů v rámci organizace

▶ **Pracovat bez romského pracovníka**

- Máme důvěru (klienti přivádí i jiné členy rodiny, známé)
- Máme dobrou reputaci

▶ **Udržet Romy v péči** (šíře záběru služeb, „trpělivost“)

Jaký je pro Romy užitek z léčby?

- ▶ **Abstinence**
- ▶ **Snížení rodinného rozpočtu za nelegální návykové látky (dotace rodiny)**
- ▶ **Zůstává/zlepšuje se statut bydlení**
- ▶ **Získávají zaměstnání (nelegální)**
- ▶ **Dostávají se do zdravotnického zařízení (všeobecné i gynekologické prevence, léčba žloutenky...)**

Jaký je pro Romy užitek z léčby?

- ▶ **Vedlejší efekt i pro ostatní členy rodiny**
 - **Navrácení dětí do péče** = „odměna za abstinenci“
 - **Děti** (kroužky, doučování, bezplatné stravování)
 - **Prevence zneužívání návykových látek a prevence relapsu zřetězení v rodině**
 - **Zisk i materiálních věcí** (spolupráce s jinými organizacemi, přerozdělování sbírek, atp.)

Co se nedaří – možné rezervy

- ▶ **Účinněji pracovat s prevencí relapsu**
- ▶ **Nabídnout léčbu většímu počtu Romům** – i přes vysoké zastoupení v léčbě je to stále zanedbatelný počet oproti reálné situaci v ÚnL!!!

Děkujeme za pozornost

zdroje:

- <https://www.esfcr.cz/mapa>
- Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice, Úřad vlády ČR, Praha.
- Miovská, L. (2005). Zaostřeno na drogy 2. Užívání drog v národnostních menšinách v ČR. Úřad vlády ČR, Praha.
- Souhrnná zpráva o zneužívání drog mezi příslušníky národnostních a etnických menšin. Ministerstvo vnitra, Praha.
- Zpráva o stavu romských komunit v České republice v roce 2006. Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské komunity, Praha.
- Kalina, K. a kolektiv (2003). Drogy a drogové závislosti 2. Úřad vlády České republiky, Praha.
- Romano Jasnica
- Člověk v tísni